

RINGERIKE
KOMMUNE

Sak 23/24 Reviderte statlige planretningslinjer for klima og energi

Bente Elsrud Anfinnsen, klima- og miljøsjef i Ringerike kommune og medlem av regionalt klima- og miljøteam i Ringeriksregionen

Representantskapsmøte i Ringeriksregionen 13. mai 2024

Hva er SPR for klima- og energi?

- Statlige planretningslinjer for klima- og energiplanlegging ble først vedtatt i 2009.
- I 2018 ble også klimatilpasning tatt inn.
- Forslag til revidert utgave av delen om klimagassutslipp og energi er utarbeidet av KDD, KLD og ED med underliggende etater → høringsfrist 12. juni
- Planretningslinjenes formål:
 - Sikre at klima og energi vektlegges i planleggingen etter plan- og bygningsloven og øvrig myndighetsutøvelse og virksomhet i stat, kommunene og fylkeskommunene.
 - Gir retningslinjer og forventinger til hvordan og hva omfatte.

- Formål med endringer i følge høringsbrevet:
 - Tydeligere føringer som skal gi bedre samordning mellom aktører
 - Bedre og mer relevant beslutningsgrunnlag som i større grad vil ivareta klima- og energihensyn i planleggingen.
- Noen av endringene:
 - Økt vekt på å se klima og natur/arealbruksendringer i sammenheng.
 - Tydeligere føringer også for statlig planlegging og veiledningsplikt.
 - Relativt omfattende nye føringer om kunnskapsgrunnlag, vurderinger og oppgaver kommunene forventes å følge opp.

Forslag til vedtak:

- Ordførerutvalget gis mandat til å utforme et høringssvar etter forslag fra regionalt klima og miljøteam i tråd med innspill fra møtet i regionrådet 13. mai.

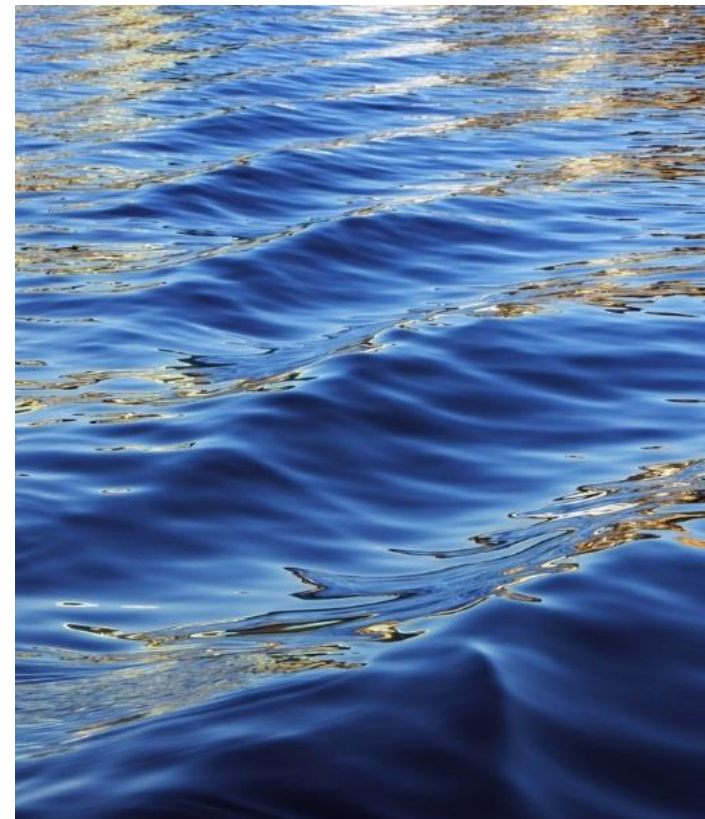

Sak 24/24 Ringeriksregionens erklæring for klima og miljø og forslag til felles prosjekter

v/ Bente Elsrud Anfinnsen, medlem av regionalt
team klima og miljø

Representantskapsmøte Ringeriksregionen
13. mai 2024

Vedtak regionrådsmøte 19.2.24

1. Oversikten over kommunenes pågående klima- og miljøarbeid tas til orientering.
2. Forslag til Ringeriksregionens ordførererklæring for klima og miljø legges frem på neste regionrådsmøte.
3. Hovedprioriteringen til regionalt klima- og miljøteam nærmeste år er å bidra inn i arbeidet med areal- og transportstrategi med særlig fokus på arealregnskap og tilrettelegging for grønn mobilitet, blant annet gående og syklende og energistasjoner for tungtrafikk.
4. Regionalt klima- og miljøteam foreslår minst to felles klimaprosjekter som vil dra ekstra nytte av et regionalt samarbeid.
5. Forslag til organisering og ressursbehov ifm. areal- og transportstrategi og felles klimaprosjekter konkretiseres og legges frem for vedtak på neste regionrådsmøte.

Vedtak fra utvalgsmøte 15. april 2024

1. Forslag til *Ringeriksregionens ordførererklæring for klima og miljø* tas til orientering og legges frem på neste regionrådsmøte.
2. Erklæringens navn endres til «Ringeriksregionens erklæring for klima og miljø».

I dag

1. Forslag til Ringeriksregionens erklæring om klima og miljø
2. Forslag til bidrag fra regionalt klima- og miljøteam inn i arbeidet med areal- og transportstrategi
 - Herunder: Utarbeide arealregnskap og -analyse etter felles metode
3. Forslag til to første felles prosjekter
4. Forslag til vedtak og veien videre

1. Forslag til Ringeriksregionens erklæring om klima og miljø

Jf. vedlegg 1

Ringeriksregionen

Ringeriksregionens erklæring om klima og miljø 2024

Ringeriksregionen består av de fem kommunene Hole, Jevnaker, Krødsherad, Modum og Ringerike. Regionen har 61 500 innbyggere. Alle kommunene har vedtatt denne erklæringen med felles klima- og miljømål i sine kommunestyrer i 2024.

Mål for reduksjon av klimagassutslipp og bevaring av karbonlagre

Kommunene i Ringeriksregionen vil

- redusere direkte klimagassutslipp med minst 55 % innen 2030, og minst 95 % innen 2050, sammenlignet med 2009.
- redusere også indirekte klimagassutslipp (klimafotavtrykket) som våre offentlige tjenester, våre innbyggere og vårt næringsliv forårsaker gjennom forbruk av varer og tjenester produsert utenfor regionen.
- forvalte vår natur slik at karbonlagre i jord, skog og myr opprettholdes på minst samme nivå som i dag.
- utarbeide kommunale handlingsplaner for konkrete klimatiltak, f.eks. gjennom klimabudsjett.
- samarbeide om en regional areal- og transportstrategi, med fokus på bærekraftig arealbruk og grønn mobilitet (kollektivtransport, knutepunkt, gående, sykklende, ladeinfrastruktur).

Mål for natur, miljø og vann

Kommunene i Ringeriksregionen vil

- opprettholde naturmangfold, økosystemer, økosystemtjenester, kulturlandskap, friluftsområder, myr, dyrket og dyrkbar mark på minst samme nivå som i dag.
- overvåke hvordan vi forvalter myr, dyrket og dyrkbar mark, skog, friluftsområder og naturmangfold gjennom arealregnskap og ta i bruk arealanalyser som kunnskapsgrunnlag i vår arealplanlegging.
- forebygge ny forurensning og rydde aktivt opp i eksisterende problemer.
- samarbeide om at vannforekomster har god eller svært god kvalitet etter vannforskriftens kriterier.

Mål for klimatilpassing

Kommunene i Ringeriksregionen vil

- Vurdere klimarisiko og iverksette klimatilpassingstiltak som gjør samfunnet og naturen mer robuste mot dagens og fremtidens klima. Dette innebærer både å tåle utfordringer med mer styrtregn, som skred, overvann, flom, og utfordringer med høyere temperaturer, som tørke og hetebølger.

Kommunens verktøy og virkemidler for klima og miljø

Arealplanlegging og andre myndighetsoppgaver, egen og innleid transport, egne innkjøp, egen bygg- og eiendomsforvaltning, være rollemodell og tilrettelegger for innbyggere og næringsliv, utbyggingsavtaler, eiendoms- og næringsutvikling, informasjonsarbeid, drift av kommunale avløpsanlegg og oppfølging av spredt avløp, overvannshåndtering og flom- og skredforebygging.

Signaturer

Xx.xx.2024. xxxxxxxxxxx Rådhus

Ordfører

Kommune	Ringerike	Hole	Jevnaker	Modum	Krødsherad
	Runar Johansen	Syver Leivestad	Morten Lafton	Sunni G Aamodt	Andreas Torp

Utgangspunkt

Og allerede vedtatte klima- og miljømål i kommunene

➔ se oversikt i vedlegg 2

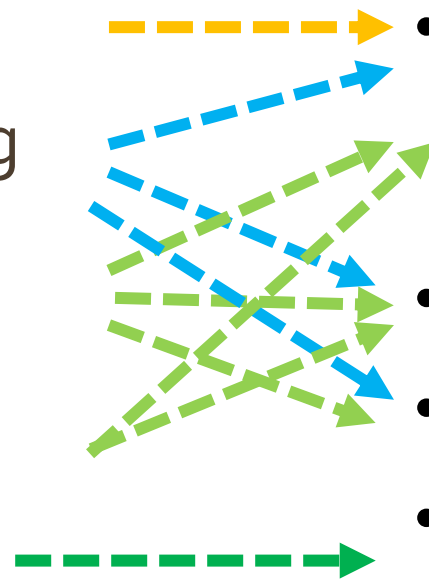
- Klima
- Miljø- og naturforvaltning
- Areal- og transportforvaltning
- Grønn næringsutvikling
- Virkemidler og tiltak

Osloregionens ordførererklæring 2022

- Klima
- Miljø- og naturforvaltning
- Areal- og transportforvaltning
- Grønn næringsutvikling
- Virkemidler og tiltak

Ringeriksregionens erklæring om klima og miljø (utkast)

- Mål for reduksjon av klimagassutslipp og bevaring av karbonlagre
- Mål for natur, miljø og vann
- Mål for klimatilpassing
- Kommunens verktøy og virkemidler for klima og miljø

OBS: Liten inkurie i utsendt vedlegg: Tittel skulle vært «Ringeriksregionens erklæring om klima og miljø» og årstall for vedtak i kommunestyre skal selvsagt være 2024 eller det tidspunkt erklæring blir vedtatt. 2022 er det året Osloregionens ordførererklæring ble vedtatt.

Mål for reduksjon av klimagassutslipp og bevaring av karbonlagre

Kommunene i Ringeriksregionen vil

- redusere direkte klimagassutslipp med minst 55 % innen 2030, og minst 95 % innen 2050, sammenlignet med 2009.
- redusere også indirekte klimagassutslipp (klimafotavtrykket) som våre offentlige tjenester, våre innbyggere og vårt næringsliv forårsaker gjennom forbruk av varer og tjenester produsert utenfor regionen.
- forvalte vår natur slik at karbonlagre i jord, skog og myr opprettholdes på minst samme nivå som i dag.
- utarbeide kommunale handlingsplaner for konkrete klimatiltak, f.eks. gjennom klimabudsjett.
- samarbeide om en regional areal- og transportstrategi, med fokus på bærekraftig arealbruk og grønn mobilitet (kollektivtransport, knutepunkt, gående, syklende, ladeinfrastruktur).

Mål for natur, miljø og vann

Kommunene i Ringeriksregionen vil

- opprettholde naturmangfold, økosystemer, økosystemtjenester, kulturlandskap, friluftsområder, myr, dyrket og dyrkbar mark på minst samme nivå som i dag.
- overvåke hvordan vi forvalter myr, dyrket og dyrkbar mark, skog, friluftsområder og naturmangfold gjennom arealregnskap og ta i bruk arealanalyser som kunnskapsgrunnlag i vår arealplanlegging.
- forebygge ny forsøpling og forurensing, og rydde aktivt opp i eksisterende problemer.
- samarbeide om at vannforekomster har god eller svært god kvalitet etter vannforskriftens kriterier.

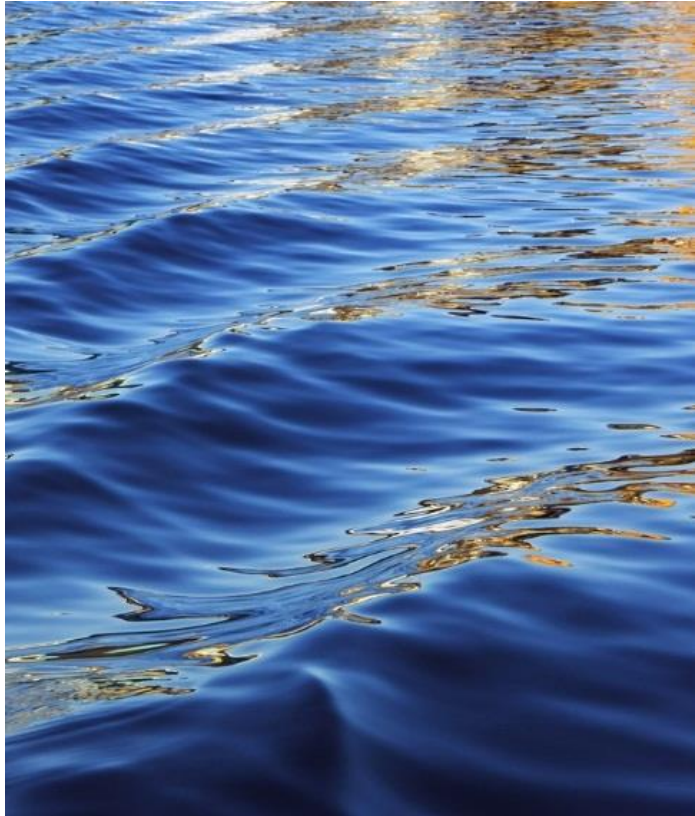
Mål for klimatilpassing

Kommunene i Ringeriksregionen vil

- Vurdere klimarisiko og iverksette klimatilpassningstiltak som gjør samfunnet og naturen mer robuste mot dagens og fremtidens klima. Dette innebærer både å tåle utfordringer med mer styrtregn, som skred, overvann, flom, og utfordringer med høyere temperaturer, som tørke og hetebølger.

2. Forslag til bidrag fra regionalt klima- og miljøteam inn i arbeidet med areal- og transportstrategi

Bidra med kompetanse og fokus på klima- og miljø inn i arbeidet med regional areal- og transportstrategi

- Jf. vedtakspunkt fra regionrådsmøtet 19. februar: «*Hovedprioriteringen til regionalt klima- og miljøteam nærmeste år er å bidra inn i arbeidet med areal- og transportstrategi med særlig fokus på arealregnskap og tilrettelegging for grønn mobilitet, blant annet gående og syklende og energistasjoner for tungtrafikk.*»

➔ Bidrag til kunnskapsgrunnlag: Utarbeide arealregnskap og –analyse etter felles metodikk

➔ Andre konkrete bidrag og deltakelse tilpasses prosjektplan og koordineres med prosjektleder og leder for regionalt team for areal og transport

Hva er arealregnskap og arealanalyse?

- Formål: styringsverktøy for å planlegge for en bærekraftig arealforvaltning
- **Arealregnskap** → Gir oversikt over hvor mye og hvor vi har ulike verdifulle arealkategorier, og utvikling i disse over tid.
 - ➔ Basert på de til en hver tid mest oppdaterte kartlag som viser **faktisk** arealbruk "i felt" uavhengig av planstatus
- **Arealanalyser** → analyser av **potensielle** virkninger av arealbruksendringer. For eksempel hva som totalt åpnes for utbygging i gjeldende arealdel eller samlede virkninger av forslag til ny arealdel eller annet planforslag
 - ➔ Hvilke verdier berører vi hvis vi tillater utbygging?
- Pågår flere initiativer for metodeutvikling på nasjonalt og regionalt nivå. Men forventes fortsatt å ta lang tid før «offisielt» verktøy eller nasjonal standard er tilgjengelig for bruk i kommunene.
- Ringerike kommune har derfor utarbeidet og tatt i bruk en forenklet metode for arealanalyse- og regnskap

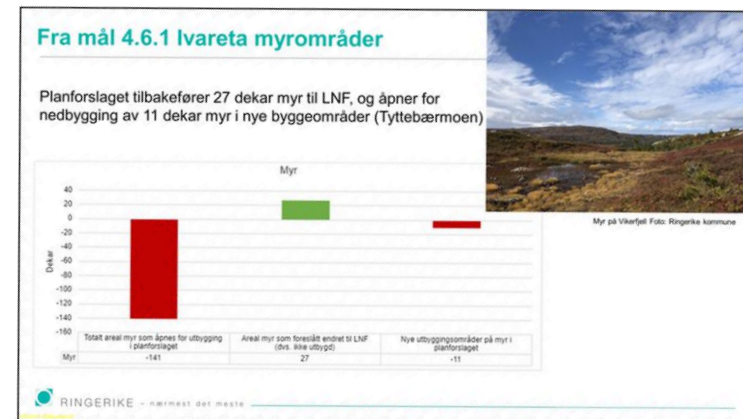
Bilder: Besteforeldrenes klimaaksjon + Hans Kristian Øverby

Forslag: Utarbeide arealregnskap og -analyse etter felles metode

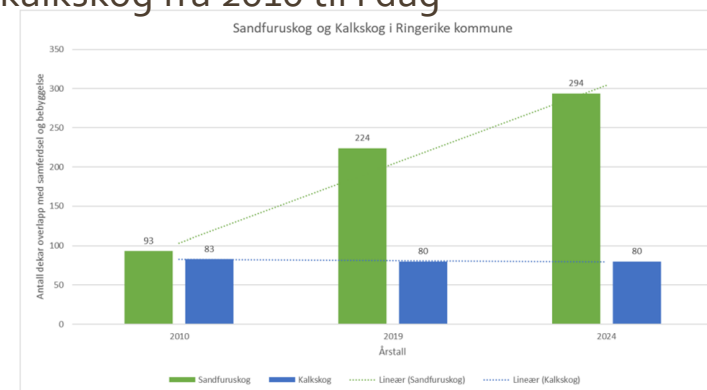
- Bruke samme metode som Ringerike, bare med noe tilpasninger i valg av kartlag
- Tema/arealtyper: jordvern, karbonrike arealer, naturmangfold og friluftsliv
- **Forslag om å i første runde utarbeide to felles analyser:**
 - Nåværende arealbruk i hver kommune fordelt på arealtypene ovenfor
 - Overlapp mellom arealtypene og formål i hver kommunens gjeldende (eventuelt forslag til ny) arealdel som åpner for utbygging
- **Aktuell bruk på regionnivå:**
 - Kunnskapsgrunnlag for areal- og transportstrategi
 - Følge med på utvikling ift. målene i klima- og miljøerklæringen knytta til arealbruk
- **For hver enkelt kommune:** Kunnskapsgrunnlag og styringsverktøy i egen arealplanlegging
- **Organisering og ressursbehov:** Ringerike tilbyr å tilrettelegge et opplærings- og introduksjonsmøte, ressurspersoner i hver enkelt kommune får så ansvar for å utarbeide analyser for egen kommune. Anslag tidsbruk er ca. to ukeverk per kommune ila 2024.

To eksempler fra bruk i Ringerike:

1. Hvor mye myr påvirkes av høringsforslag til arealdel?

2. Utvikling i nedbygging av naturtypene sandfuruskog og kalkskog fra 2010 til i dag

Figur: Nedbygging av arealer registrert med sandfuruskog og kalkskog i Ringerike kommune i år 2010, 2019 og 2024.

3. Forslag til to første felles prosjekter

Prosjekt 1: Sirkulærøkonomi –tilrettelegging og aktiviteter rettet mot innbyggere

- Bygge på eksisterende og planlagte aktiviteter i våre kommuner, f.eks. BUA, bruktbutikker, klesbyttedager, redesign- og reparasjonsverksteder mm.
- Følge prosjekt i kommunenettverk for klimaomstilling, bl.a. utarbeide årshjul kommunikasjon, koordinering, markedsføring mm.
- Felles informasjon og markedsføring av tiltak, aktører og arrangementer i Ringeriksregionen forventes å gi økt synlighet og bidra til økt gjenbruk

Kommunenettverk for klimaomstilling: Asker, Aurskog-Høland, Bærum, Drammen, Eidsvoll, Gjøvik, **Hole**, **Jevnaker**, **Krødsherad**, Lier, Lillestrøm, Lunner, Lørenskog, **Modum**, Nittedal, **Ringerike**, Rælingen, Ullensaker.

Prosjekt 2: Felles markedsføring av klimahåndbok for jord- og skogbrukere i Ringeriksregionen

- Hole, Jevnaker, Krødsherad, Modum og Ringerike har med klimasatsstøtte allerede arrangert felles kursrekke og fått utarbeidet en klimahåndbok. Endelig versjon straks klar fra konsulent.
- Organisering: Felles formidling av klimahåndboka fra landbrukskontorene i regionen og samarbeid om hvordan fremme og veilede om tiltak.
- Aktuelle kanaler: felles landbruksmøter i regionen, nyhetsbrev, samarbeid med faglag og ev. samarbeid med Grønt Fagsenter.

4. Forslag til vedtak og veien videre

Forslag til vedtak

1. Forslaget til *Ringeriksregionens erklæring for klima og miljø* godkjennes for videre behandling i regionens kommunestyre.
2. Satsingsområdene for regionens klima og miljø arbeid i 2024 er arbeidet med areal- og transportstrategi, og prosjektene innen sirkulærøkonomi og landbruk som er beskrevet i saksfremlegget. Satsingen løses i 2024 med eksisterende ressurser.
3. Alle fem kommuner utarbeider et arealregnskap etter en forenklet metode som Ringerike kommune har utviklet med formål om å bruke det som kunnskapsgrunnlag i prosessen med regional areal- og transportstrategi.
4. Regionalt team for klima og miljø evaluerer satsingsområdene ved slutten av 2024 og foreslår evt. endringer og nye samarbeidsprosjekter for 2025.